

Nyt fra nationalparken

Kære læser

En af vores samarbejdspartnere beskrev for længe siden sit forhold til Vadehavet som et kærlighedsforhold. Og vi må give ham ret. Bliver man først forelsket i Vadehavet, kan det udvikle sig til et livslangt kærlighedsforhold. Jo bedre man lærer det at kende, desto stærkere bliver kærligheden. Derfor er det også ualmindelig svært for os i sekretariatet, at vi skal arbejde hjemme, for turen over Rømødæmningen er så livsbekræftende, og det at mødes med kolleger, som er lige så vilde med Vadehavet som én selv, det gør én glad. Men heldigvis kan vi stadig besøge Vadehavet og gå lange ture - og på lidt længere sigt kan vi gøre det sammen, som de gør med kampagnen "[We walk](#)", og samtidig samle havfald på turen.

Med denne - måske lidt rørstrømske - indledning vil vi ønske dig et rigtig godt nytår og god læselyst med denne første nyhedsmail i 2021. De bedste hilsner fra sekretariatet.

Hvad stormen bringer ind...

Ellen på billedet ovenfor, har samlet alt det skrald, du kan se på billedet, på under to timer ved Vadehavet nær Rejsby. Tre affaldssække fyldt med vandflasker, flade helium-balloner, sikkerhedssko og -hjelme, fiskenet og en masse andet skrammel. Dertil ret mange dunke, et køleskab, en masse plastikreb, en gammel kost, og en stak fiskekasser.

Når det blæser eller stormer, kommer der ekstra meget plastiskrald ind i noget af Danmarks vigtigste og mest følsomme natur - Vadehavet. Det ved Ronnie Hansen, som bor ved diget. Derfor samler han og beboere i området skrald i dagene efter blæst og storm. Men plastikmængden synes nogle gange uendelig og strækker sig over mange kilometer. Derfor har Ronnie startet et fællesskab og inviterer alle til at deltage i "Plastikstorm". Du kan også være med. Fællesskabet sørger for arbejdshandsker og poser til dem der ikke har selv. Når du og dine har samlet skrald, efterlader I det ved vejen og fællesskabet samler det hele ind inden aften. På den måde bliver det nemt at holde Vadehavet rent.

Følg fællesskabet på [Facebooksiden Plastikstorm](#), hvor du kan melde dig til sms-tjenesten for Plastikstorm-alarm 10-12 gange om året. Du kan også være med til at gøre en forskel. Selv om du ikke bor ved Vadehavet, kan der komme en storm, når du besøger det, og så kan du være med, når der samles havfald.

Corona påvirker (stadig) vore aktiviteter

Corona-situationen kom til at sætte et markant præg på Nationalpark Vadehavets aktiviteter i 2020. Nogle måtte opgives, og flere måtte gennemføres på alternativ vis – oftest i en virtuel form. Desværre kommer corona også til at være en (mod-)spiller her i 2021, og det får blandt andet betydning for følgende arrangementer og aktiviteter:

- **Verdensarvpartnere:** Efterårets kompetence-modul for verdensarvpartnere blev udskudt til efteråret 2021, men **tirsdag 9. februar** afvikler vi et ekstra, virtuelt, kursus for verdensarvpartnerne kursus med fokus på UNESCO, dets værdier, og hvordan vi i praksis kan arbejde med formidlingen af verdensarvskonventionen.
  - **Forsknings-seminar:** Den årlige forskningsdag, hvor forskere i populær form præsenterer deres resultater og ny viden på forskellige vadehavs-relaterede områder, vil blive afviklet som et virtuelt seminar fredag **fredag 26. februar** kl. 9-12.30. Nærmere oplysninger om program, og hvordan man kan følge seminaret, vil følge her i et senere nyhedsbrev, på vores [Facebook-side](#) og i lokale medier.
  - **Partnerdag:** I 2020 måtte vi med ultrakort varsel aflyse den årlige partnerdag, hvor vi forsøger at samle alle repræsentanter fra alle vore 218 partnervirksomheder, -institutioner og -foreninger. Vi havde håbet, at vi kunne holde en (nogenlunde normal) partnerdag i år, men har måttet sande, at det ikke kan lade sig gøre. Men vi holder partnerdag – virtuelt og noget kortere end ellers. Så alle partnere kan godt bibeholde det kryds, som I har sat ved **onsdag 3. marts**. Der bliver tale om et formiddagsarrangement – og nærmere oplysninger og en invitation følger.
  - **Kursus for nye partnere:** Der er løbende nye lokale virksomheder m.v., som søger om at blive partner med Nationalpark Vadehavet. Inden et partnerskab kan træde i kraft, er det et krav, at ansøgeren har deltaget i et grundkursus om nationalparken. Sådan et havde vi planlagt her i begyndelsen af januar, men måtte udsætte pga. de seneste, skærpede corona-restriktioner. Vi satser nu på at afvikle grundkurset (med fysisk fremmøde) **tirsdag 11. maj**. De pågældende får direkte besked per mail.
-

Skal du søge?

Selv om stormen ofte bringer rav ind, og det er ganske kostbart, så kan du også søge efter penge ved Vadehavet. Næmlig via vores tilskudspulje. Dette års tilskudspulje til lokale projekter eller arrangementer åbner 15. januar. Og du kan søge i puljen helt frem til 15. marts. Tidligere har vi givet tilskud til blandt andet friluftsfaciliteter, formidling, naturprojekter, vadehavsvandringer og meget mere.

Mulighederne er der også i år, så har du et spændende projekt eller arrangement som eksempelvis udvikling af en ny event med tilknytning til nationalparken, formidling af nationalparken, forbedring af mulighederne for friluftsliv eller forbedring af naturen i nationalparken, så [gå ind på vores hjemmeside](#) og læs hvordan du søger, så du kan være den heldige modtager af op mod 10.000 kr. I alt har har nationalparkbestyrelsen afsat en pulje på 75.000 kroner.

Vi er friske på det - er du?

Vi ved ikke, hvordan corona-situationen udvikler sig over de kommende måneder, men vi håber dog, at vi i år kan fejre den Europæiske Nationalparkdag, som ved Vadehavet fejres 30. maj. Den officielle dato er 24. maj, men da det er en hverdag, fejrer vi det i den efterfølgende weekend.

Som tidligere er der igen i år mulighed for at søge om tilskud til fejring af Nationalparkdagen.

Har du lyst til at søge om tilskud til et arrangement, som ikke er kommercielt, og som har relation til Nationalpark Vadehavet, så kan du gå ind [på vores hjemmeside](#). Her kan du læse mere om, hvordan du søger. Hvis du vil vide mere om den Europæiske Nationalparkdag, kan du [læse på Europarcs hjemmeside](#).

Ikke et særsyn i Ribe

Når du går gennem Ribes gader, er det ikke et særsyn at møde børn i tøj fra 1500- og 1800-tallet. For børnene er sikkert i gang med et læringsforløb hos [Skoletjenesten på Quedens Gaard](#). Og denne skoletjeneste, som er et samarbejde mellem [MYRTHUE](#) og [Sydvestjyske Museer](#), er - ligesom Nationalpark Vadehavet - netop fyldt 10 år.

Skoletjenesten har fået sit helt eget hus i Sortebrødregade 5 ved siden af de to nye museer i Quedens Gaard. Her møder børnene snedkermester Kesse og hans kone Kjerstine og oplever på egen krop, hvordan hverdagen er hos dem, når der skal tændes op i det gamle komfur og vaskes tøj. Vandet skal hentes fra åen, og tøjet skrubbes på gamle vaskebrætter. Ikke kun huset kan hjælpe de sanserige oplevelser på vej for børnene. Det gør også Ribes gamle bydel, når de kommer rundt i byen med dens autentiske rammer.

Godt nytår fra Mit Vadehav

2020 blev året hvor eleverne måtte undvære hinanden og deres lærere en del af tiden. Heldigvis kunne mange lokale børn og unge stadig nyde Vadehavet. Vi kan se at søgningen på Mit Vadehav langt fra gik i stå under børnenes hjemsendelse, nærmere det modsatte. Da sommeren var over os, benyttede mange også lejligheden til at blive klogere på det område, de besøgte i stedet for de sydlige himmelstrøg. Samlet har 15.700 slået vejen forbi hjemmesiden i 2020, og vi er glade for hvert eneste besøg.

2021 starter desværre igen hjemme bag skærmen for mange elever, men når de trænger til frisk luft, kan de besøge deres lokale stormflodssøjle med et af de [opdaterede faktaark](#) eller studere Vadehavets fugle med [det nye bestemmelsesark](#), og lærerne kan få glæde af [Mit Vadehav-hjemmesiden](#) med en langt mere overskuelig søgefunktion, når de skal tilrettelægge den digitale undervisning.

Vi glæder os til eleverne igen kan tage i samlet flok ud til Vadehavets natur- og kulturformidlere. I mellemtiden vil vi arbejde videre i kulissen på de digitale opgaver, der kan hjælpe med at forberede det gode besøg.

Er der kun ét marsvin i Vadehavet?

I 2020 indgik Nationalpark Vadehavet et samarbejde med Syddansk Universitet (SDU) om at registrere marsvin i Vadehavet. SDU har gode erfaringer fra Fyn, hvor sejlere, kajakroere, lystfiskere, turbåde og andre har downloadet SDU's marsvine-app og nu har indrapporteret mere end 2500 gange på app'en. Der er mange marsvin omkring Fyn, især i øvre Lillebælt, men vi tror der er mange flere af de små hvaler, end den ene registrering der er fra Vadehavet i 2020.

Så vi håber du vil være med og [downloader app'en](#) og registrerer når du ser marsvin i Vadehavet, så vi kan få mere viden om marsvinets adfærd i Vadehavet. Se mere om resultaterne fra Fyn og Vadehavet og det [gode citizen science-projekt på videnskab.dk](#)

Hvad gamle glasplader kan gemme på

I dag har de fleste af os en mobiltelefon, som flittigt bliver brugt til at tage fotos. Men for

100 år siden blev billeder optaget på glaspladenegativer, og det var en noget mere langsommelig affære at få taget et familiefoto. Billedet ovenfor er af Karen Frederiksen foran Kåvervej 14 i Sønderho på Fanø. Hun ses sammen med med børn og svigerbørn i 1895. Vi ved ikke hvad hun tænkte, men mon ikke hun har været lidt skuffet over, at hendes børn ville hellere gå i tidens mode end i egnstøjet?

Bag billedet er der en historie om en skibsrederfamilie på Fanø, som blev fotograferet af den legendariske sønderhofotograf frk. Petrea Lund (1880-1960), der hver sommer i årene fra omkring 1915 til sin død flyttede fra Gørding til Sønderho. Billedet udgør et af mere end tusind fotografiske glasplader taget af frøkenen, og du kan læse mere om skibsrederfamilien på hjemmesiden www.aldus.dk

I Sønderho Sognearkiv opbevares de mere end tusind sort-hvide negativer på fotografiske glasplader. Efter Petrea Lunds død i 1960 blev størstedelen af dem fundet på loftet i hendes hus, Kropladsen 9 i Sønderho. Rigtig mange af fotografierne kan fortælle interessante historier fra Sønderho. Du kan finde fotografierne på [Sønderho Sognearkivs sektion af Arkiv.dk](#), der er danske lokal- og stadsarkivers database.

Vidste du at:

- vi yder [tilskud til lokale projekter](#) som understøtter nationalparkplanen?
- observationer fra borgere er en [kæmpe hjælp for marsvine-forskerne?](#)
- du altid kan finde spændende opgaver og viden på [Mit Vadehav?](#)
- vi netop har udgivet en [Friluftsguide](#), som hjælper dig til at være den bedste gæst?
- du kan [blive vores nye kollega](#) og komme til at arbejde med vadehavsområdets natur og landskab?

Fotos: Rømø: Alette Houman; Plastikstorm: Ronnie Hansen; Partnerkursus: John Frikke; Rav: Colin Seymour; Sælkys: Casper Tybjerg; Skoletjenesten i Ribe: Myrthue; Elever på vadetur: Mit Vadehav; Marsvin: Xphere; Familiefoto: Petrea Lund; Bro ved Tønningård: Rømø Fotos

Nationalpark Vadehavet opbevarer din mailadresse til brug for udsendelse af nyhedsbrev og den bliver hverken videregivet til andre eller brugt til andre formål.

[Læs mere om Nationalparkens persondatapolitik](#) · [Klik her for at framelde dig](#)